

Anayasa Mahkemesi, Taahhutmazların Bir Kismi Üzerinde İrtifak Hakkı Tesis Edilmesinin Mülkiyet Hakkı İhlali Olmadığına Karar Verdi

15 May 2016

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 4. Maddesinin anayasaya aykırılığı iddiası ile Nizip 1. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından gerçekleştirilen anayasaya aykırılığı itirazı çerçevesinde Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan incelemede kamu yararının gerektirdiği hallerde özel mülkiyette bulunan taahhutmaz malların bir kısmının üzerinde idari irtifaklar tesis edilmesinin mülkiyet hakkına hâlel getirmediğine hükmedilmiştir. (Anayasa Mahkemesi'nin 2015/2 E. ve 2016/19 K. sayılı ve 16.03.2016 tarihli kararı).

İtiraz yoluna başvuran Nizip 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu Madde 4/1 altında idareye tanınan taahhutmazların bir kısmı üzerinde daimi irtifak hakkı tesis edilmesi yetkisinin Anayasa Madde 35 altında kendisine güvence bulan mülkiyet hakkının ihlal ettiğini iddia etmekteydi. (İtiraz yoluna başvuran Nizip 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu Madde 4/1 altında idareye tanınan taahhutmazların bir kısmı üzerinde daimi irtifak hakkı tesis edilmesi yetkisinin Anayasa Madde 35 altında kendisine güvence bulan mülkiyet hakkının ihlal ettiğini iddia etmekteydi).

- Söz konusu kural amacı dışında kullanılmaktadır.
- tesis edilen 99 yıllık irtifak hakkı süresi ortalama insan ömründen uzundur ve yaklaşık iki nesle tekabül etmektedir.
- Uzun süreli tesis edilen irtifak hakkı aslında mülkiyet hakkının sona erdirmektedir.
- Uzun süreli irtifak hakkı yerine kamulaştırma yoluna gidilmelidir.
- İrtifak hakkı süresi azami 10 yıl süre ile sınırlandırılmalı ve takip eden on yıllarda idare ve malik bir araya gelerek yeni şartlara göre sözleşmeyi değerlendirilmelidir.

Söz konusu yargılama kapsamında Anayasa Mahkemesi; Anayasa'nın 35. Maddesinin devlete, bireylerin mülkiyet hakkına saygı gösterme ve haksız müdahalede bulunmama biçiminde bir negatif yükümlülük getirdiğini ve genel olarak bir kimsenin kanunların koyduğu sınırlamalara uymak zorluğuyla bireyin malik olduğu şey üzerinde dilediği biçimde yararlanma, tasarruf etme, bırakma, devretme, kullanma biçimini değiştirme, harcama, tüketme ve yok etme yetkilerini haiz olduğunu ve malikin bu yetkilerini kullanmasının engelleyen düzenlemelerin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini ifade etmiştir.

Bununla birlikte; Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 35. Maddesinin mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla kanunla sınırlandırılabilirliğini öngördüğünün altını çizmiştir.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, kanun koyucunun kamu yararını gözetmek ve ölçülülük ilkesine riayet etmek zorluğuyla kamulaştırma yoluyla idari irtifak tesis etme hususunda takdir yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir.

Öte yandan Anayasa Mahkemesi mülkiyet hakkına getirilen itiraz konusu sınırlamanın doğrudan doğruya Anayasa'da hüküm altına alınmadığını vurgulamıştır. Anayasa'nın 46. Maddesi uyarınca; devlet ve kamu tüzelkişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karlıkların peşin ödemek amacıyla, özel mülkiyette bulunan taahhutmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Bu noktada Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kuralların temel hak ve hürriyetlerin doğrudan sınırlandırma niteliğinde olduğunu ve temel hak ve hürriyetlerin kapsamının ve objektif uygulama alanının her bir norm yönünden bağımsız olarak değil Anayasa'nın bütünü içerisindeki anlama göre belirlenmesi gerektiğini altını çizmiştir.

izmi?tir. Ba?ka bir deyi?le, mülkiyet hakk?n?n tek ba??na ele al?namayaca??n? ve söz konusu temel hak ve hürriyetin dayana??n? do?rudan do?ruya Anayasa'dan alan kanun koyucunun bireylere ait ta??nmazlar?n bir k?sm? üzerinde idari irtifak tesis edilmesine ili?kin düzenleme yetkisi çerçevesinde ele al?nmas? gerekti?ini belirtmi?tir.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi itiraz konusu olan 2942 say?l? Kamula?tırma Kanunu'nun 4/1. Maddesinin, devlet ve kamu tüzelki?ilerine kamu yarar?n?n gerektirdi?i hallerde, özel mülkiyette bulunan ta??nmaz mallar?n bir k?sm? üzerinde idarî irtifaklar kurmas?na yetki veren Anayasa'n?n 46. Maddesi ??????nda, Anayasa'n?n 35. Maddesi uyar?nca güvence alt?na al?nan mülkiyet hakk?na aykır? olmad???na karar vermi?tir.

Anayasa Mahkemesi karar?n?n tam metnine bu [link](#)ten ula?abilirsiniz.

Related Attorneys

- [BURAK BAYDAR](#)